

Aile Danışmanlığında Etik: Ayrıcalıklı Zorluklar ve Etik İkilem Çözme Süreci

Ethics in Family Counseling: Privileged Challenges and Ethical Dilemma Resolution Process

Adem Kantar

Hikmet Ezgi Yılmaz

Öz. Bu çalışma mesleki etik ilkeler bağlamında aile danışmanlarının daha etkin görüşmeler yapabilmesi için uygulayıcılara pratik öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Bu ana amaçtan hareketle aile danışmanlığı sürecindeki ayrıcalıklı zorluklara, aile danışmanlığı alanında çalışan uygulayıcılar için ortak etik görevlere ve temel prensiplere yer verilmiştir. Aile danışmanlarının mesleklerini icra ederken nasıl davranacaklarını bildiren mesleki kodlar *ideal standartları* ifade etmektedir. Ancak uygulama esnasında yaşanan etik ikilemler karmaşık bir yapıya sahip olabilir. Bu nedenle, mesleki etik kodlar her ne kadar aile danışmanları için yol gösterici olsa da uygulamada yaşanan etik ikilemlerin çözülmesi zorlayıcı ya da karmaşık olabilir. Bu bağlamda etik ikilemlerin nasıl ele alınacağı ve nasıl çözülebileceğini açıklayan çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu ihtiyaçtan hareketle çalışmada örnek etik bir ikilem sunulmuş ve etik ikilemin nasıl çözüleceği basamak basamak detaylandırılmıştır. Alanda çalışan uygulamacılar etik ikilem çözme sürecinde sunulan basamakları modelleyerek karşılaştıkları etik ikilemlere ilişkin olası çözüm yollarını üretebilir ve uygulayabilir.

Anahtar Kelimeler. Etik ikilem, Etik, Aile Danışmanlığı.

Abstract. The aim of this study is to give practical advice to family counselors so that they can do better interviews while still following professional ethics. In addition, this study looks at the most challenging parts of family counseling, the most common ethical responsibilities, and the most important rules for people working in the family counseling field. Codes of ethics that tell family counselors how to act while doing their jobs show what the *best standards* are. However, ethical dilemmas experienced during implementation can have a complex structure. Therefore, although professional, ethical codes guide family counselors, resolving ethical dilemmas can be challenging or complex. In this context, it can be said that there is a need for studies that explain how ethical dilemmas can be handled and resolved. Based on this need, the study gives an example of an ethical dilemma and shows step-by-step how to solve the dilemma. In light of what has been reported in this study, practitioners can model the steps in the ethical dilemma process and try out possible solutions to their dilemmas.

Keywords. Ethical Dilemma, Ethic, Family Counseling.

Adem Kantar

Erzurum Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Erzurum, Türkiye
e-mail: adem.kantar@erzurum.edu.tr

Hikmet Ezgi Yılmaz

Türkiye Yeşilay Cemiyeti, Yeşilay Danışmanlık Merkezi, Türkiye
e-mail: ezgi.yilmaz@yesilay.org.tr

Geliş/Received: 08.12.2022

Kabul/Accepted: 26.12.2022

<https://doi.org/10.58434/apdad.12161>

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Giriş

Bir faaliyet grubunun meslek olarak kabul edilebilmesi için birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler mesleğin bir eğitim yoluyla elde edilmesi, belirli bir ücret karşılığında yapılması, toplumda bulunan bir ihtiyaca karşılık gelmesi ve meslek elemanları tarafından yapılan işlerin belirli bir mesleki standartta sahip olması şeklinde sıralanabilir (Yeşilyaprak, 2018). Bu özellikler arasında yer alan *mesleki standartlar* meslek elemanlarının daha nitelikli hizmet vermelerini amaçlamaktadır. Bu yönüyle mesleki standartlar ile etik ilkelerin birbiriyle ilişkili olabileceği söylenebilir. Diğer bir deyişle, etik ilkeler mesleki standartların nasıl belirleneceğine yön vermektedir (Erdoğan ve Aslan, 2022; Bond, 2016).

Bir mesleğin nasıl icra edileceği, meslek elemanlarının nasıl davranması gerektiği, davranışları yönlendiren kuralların ve sınırların neler olduğu mesleki etik ilkeleriyle ilişkilidir. Bu yönüyle mesleki etik ilkeler meslek elemanları için hangi davranışların *doğru* hangi davranışların ise *yanlış* olabileceği hakkında fikir sunmaktadır (Gergen, 2015). Daha açık bir ifadeyle meslek etiği, meslek elemanlarının topluma daha nitelikli bir hizmet sunabilme amaçlarına hizmet etmektedir. Bu doğrultuda mesleki etik ilkelere uygun olarak hizmet veren bir ruh sağlığı profesyonelinin meslek saygınlığını koruyacağı ve mesleki uygulamaların gelişimine katkı sunacağı söylenebilir (Corey ve diğerleri, 2015). Buradan hareketle, aile danışmanları için mesleki etik kurallarının nihai amacı danışanları, çalıştıkları kurumu, mesleği ve en nihayetinde toplumu korumak olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde çift veya aile danışmanlığı sürecinin doğası gereği kendisine has ayrıcalıklı zorluklarına yer verilmiştir. İkinci bölümünde ise çift ve aile danışmanlığı sürecinin temel prensipleri ve ortak etik görevleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın son bölümünde etik ikilem çözme süreci örneklendirilerek detaylandırılmıştır.

Ayrıcalıklı Zorluklar ve Yaygın Etik Sorunlar

Aile ya da çift danışmanlığındaki etik ikilemlerin, bireysel danışma ve hatta grupla psikolojik danışmaya göre daha fazla olabileceğini söylemek mümkündür. Bu durumun temelde birkaç sebebi vardır. Bireysel danışmanlık sürecinde odak bir kişiyle sınırlı iken aile ve grup danışmanlığında birden çok kişiyle birlikte çalışmak söz konusudur. Grupla psikolojik danışmada ideal olarak süreçten önce birbirleriyle bağlantıları olmayan ve süreçten sonra da bağlantıları olmayacak bireylerden bahsedilebilir (Gladding, 2012). Buna karşılık, aile danışmanlığında ise durum böyle değildir. Aile danışmanlığında bireylerin hem süreçten önce hem de süreçten sonra birbirleriyle ilişkileri devam etmektedir (Gold, 2018). Bu nedenle, aile danışmanlığının doğası gereği birtakım zorlukları barındırdığı söylenebilir.

Deneyimli aile danışmanları terapötik sürecin kişisel değerler, aile değerleri ve benimsenen kuramın değerleri gibi faktörlerden etkileneceğinin farkındadır (Polat Uluocak ve Bulut, 2011). Aile danışmanlığı sürecinin, hizmeti veren uzmanın değer yargılarına göre ilerlemesi danışanların özerkliğine gölge düşürebilir. Bu nedenle aile danışmanlarına buldukları konum itibarıyla bilge olduklarını düşünerek kendi değer yargılarına göre aile ya da çiftlere mutlu olma yollarını bildiren bir reçete yazma gücü verilmemektedir. Çünkü aile danışmanlığı bir telkin etme, öğüt verme işi değildir. Buna karşılık aile danışmanları kendi değerlerini saklı tutma, tarafsız olabilmeye kaygısıyla değerlerini görmezden gelmeleri de tercih edilen bir seçenek değildir. Hizmet alan bireyler ile destek sunan aile danışmanı arasında kurulacak olan güven ilişkisinin oluşabilmesi için taraflar arasında açık bir iletişimin, koşulsuz kabulün, içtenliğin ve

saydamlığın yerleşmesi gereklidir. Bu nedenle de danışanlar için yardım verenin nerede durduğunu bilmek önemlidir (Scher ve Kozłowska, 2012). Diğer bir deyişle, aile danışmanının aileye ve soruna yaklaşımı olabildiğince değer yargılarından arınık, objektif ve tarafsız olmalıdır.

Aileler ya da çiftler genellikle danışmaya farklı motivasyon düzeyi, farklı ihtiyaçlar, farklı beklentiler veya farklı gündemlerle gelmektedirler. Bu bağlamda, gerçek dışı inançlarla sorumluluğun sadece danışmanlık hizmeti veren uzmanda olduğunu düşünmek, destek almak için gecikmek, danışmandan kesin yönlendirmeler beklemek, terapi sürerken aile üyelerinden herhangi birinin danışmanla birebir görüşmek istemesi, çiftlerden birinin değişim için sadece eşinin desteğe ihtiyacı olduğunu düşünmesi gibi durumlar çift ya da aile danışmanlığı sürecini zorlaştırabilmektedir (Margolin, 1982). Benzer şekilde, çiftler veya aileler danışmanlığa çok sayıda çatışma alanıyla gelebilir. Ev içerisinde paylaşılan görevler, aile bütçesinin adil dağılımı, çocukların bireyselleşme ihtiyaçları gibi konular en yaygın görülen çatışma konularından bazılarıdır. Üstelik danışanların yaşadığı çatışmalar bazı durumlarda uzmanı da dahil eden etik bir ikileme de dönüşebilmektedir (Arcuri, 2015). Örneğin, para yönetimi konusunda sorunlar yaşayan bir çiftin psikolojik danışma için başvurduğu bir durumda, çiftlerden biri eşinin para harcama konusunda oldukça savurgan olduğundan yakınabilir. Birkaç oturumun ardından eşinin savurgan harcamalarından dolayı seans ücretini ödemekte güçlük yaşadıklarında bu durumu psikolojik danışman ile paylaşabilir ve bunun sonucunda psikolojik danışman günah keçisi haline gelen eşe benzer duygular hissedebilir. Örnekte de sunulduğu üzere aile danışmanlığında yaşanan çatışmalar ve etik ikilemler bazı durumlarda yardım vereni de kapsayabilmektedir.

Aile danışmanları için bir diğer zorluk ailelerin kavramsallaştırılması ile ilgilidir. Aile ya da çift danışmanlığında çok çeşitli toplumların ve farklı aile yapılarının bulunması evrensel bir aile tanımının yapılmasını güçleştirmektedir (Gold, 2018; Corey, 2015). Bu durumun doğal bir sonucu olarak da aile ya da çift terapisine yapılan tanımlamalar bir o kadar çeşitli olmaktadır. Çift terapisi, aile danışmanlığı, aile terapisi, ilişki geliştirme, aile rehberliği, boşanma öncesi ve sonrası danışmanlığı, evlilik öncesi psikolojik danışma, evlilik öncesi eğitim gibi birçok tanım bulunmaktadır (Nazlı, 2020). Ortak ebeveynleri olan çocuklar kendilerini çoğunlukla iki veya daha fazla ailesi varmış gibi görür. Toplulukçu kültürden bireyci kültüre doğru yol alan kültürümüzde geniş akrabalık sisteminde büyüyen çocuklar, bir dönem nine ve dede, teyze, hala, amca, dayı veya büyük kardeşlerle yaşamış olabilir. Bu nedenle ailede tek ebeveyn, iki ebeveyn ya da üvey ebeveyn olabilir. Ek olarak, aileler yaşlı akrabalar, evlatlık çocuklar ya da yarı zamanlı üyeleri içerebilir. Kendilerini bir aile olarak gören bireyler bazen tercihen bazen yasal süreçler nedeniyle birlikte yaşayamazlar. Bu nedenle aile ya da çiftlere yönelik genel bir tanım çabası yerine ailenin içerdiği özellikler bakımından ele alınması önerilebilir. Ailenin üye sayısı, üyelerin niteliği (anne, baba, kardeş, nine, dede vb.), aile içi iletişim, ekonomik yapı, akrabalık ilişkileri, aile bireyleri arasındaki otorite ve hiyerarşi gibi özellikler aile sisteminin tanımlanmasına yardımcı olabilir (Baltacı, 2010; Welfel, 2010).

Çift ya da aile danışmanları da dahil olmak üzere psikolojik yardım hizmeti sunan mesleklerin tamamında mesleki derneklerce kabul edilmiş etik görevlerden biri mahremiyetin korunmasıdır. Gizlilik ilkesi mesleki etik bir kod olmakla beraber birçok ülkede yasal bir zorunluluktur (Gladding, 2012). Gizlilik ilkesi hem aile danışmanını hem de danışanları sorumlu tutmaktadır. Bu yöndeki en

önemli önlemlerden birisi danışma sürecinin başında danışman tarafından her üyeye ayrı ayrı bilgilendirilmiş onam formunun tanıtılıp onaylarıyla beraber imzalatılmasıdır. Aile danışmanlığı sürecinde gizliliğin mutlak bir şekilde korunması söz konusu değildir. Aile danışmanı süreçte gizlilik ilkesi ile ilgili istisnai durumları üyelere açıklamakla mükelleftir. Bu istisnai durumlar, bireyin kendisine ya da bir başkasına zarar verebileceği durumları kapsamaktadır. Çocuk ya da yaşlı istismarı, ensest, mahkeme kararı gibi yasaların gerektirdiği hallerde danışman ilgili kurumları bilgilendirmekle sorumludur (Gladding, 2012).

Çift ya da aile danışmanları psikolojik danışma sürecinde yasal durumlarla karşı karşıya gelebilir. Bu yasal durumlara çocuk velayetini değerlendirme, istismar bildirme, mahkemeye tanık olarak çağrılma, boşanma ya da vekalet gibi konular örnek olarak verilebilir (Akkaya, 2014). Aile danışmanının *uzman görüşünün* alınması nedeniyle hukuk süreçlerine dahil olması durumunda Hukuk Muhakemeleri Kanununun 293. maddesi önem teşkil etmektedir. Başka bir örnek olarak, aile danışmanı *istismar suçlarıyla* ilişkili olarak hukuk süreçlerine dahil olduğunda Türk Ceza Kanununun 102. ve 103. maddeleri kendisini ilgilendirmektedir. Son olarak, aile danışmanı *bilirkişi* olarak hukuk süreçlerine dahil olduğunda ise Ceza Muhakemeleri Kanununun 62. ila 73. maddelerinin önemli olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda aile danışmanının kendisini ilgilendiren yasal konulara hakim olması daha nitelikli bir hizmet vermesine katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

Aile ve Çift Danışmanlığında Temel Prensipler ve Etik Görevler

Çiftlerle ya da ailelerle yapılan danışmanlık sürecinin giriş aşamasını oluşturan bazı aşamalar bulunmaktadır. Bunlar, telefonla ön görüşme, seans için zaman belirleme ya da üyelerin

bilgilendirilmesi (bilgilendirilmiş onam) gibi konuları içermektedir. Çift ya da aile danışmanlığı sürecinin geneli düşünüldüğünde hizmet alan aile türleri ya da çiftler değişse de temel bir başlangıç ritüelinden bahsetmenin mümkün olduğu söylenebilir (Sommers-Flanagan ve Sommers-Flanagan, 2018).

Başvuru sürecinde genellikle, çiftlerden daha istekli olan ilk başvuruyu yapmakta ya da bazen tersi durumlar da yaşanabilmektedir. Danışmanlık için arayan anneler, babalar veya diğer aile üyeleri, aile terapisinin doğası hakkında bilgiye sahip olmayabilirler. Bu nedenle, ilk telefon görüşmesinde aile terapisi hakkında küçük bir bilgilendirme danışanı daha iyi hissettirecektir. Bireysel görüşmelerde de olduğu gibi sürecin başında bilgilendirilmiş onama dair etik kuralları belirtmek elzemdir. Bu bilgilendirme her çift ya da aile üyesine yapılır ve herkesin onayına sunulur. Onaya sunulduktan sonra mutlak suretle onay alınmalıdır. Ailelerle çalışırken herkesin süreç boyunca eşit paylaşımda bulunması gerçek dışı olabilir ama ilk görüşmede her üyeyi ayrı ayrı duymak ve ele almak önemlidir. Bu nedenle, birçok uygulamacı için aynı evde yaşayan tüm aile üyeleriyle görüşerek sürece başlamak bir standart olarak kabul edilmektedir (Sommers-Flanagan ve Sommers-Flanagan, 2018). Üstelik, aile sistemi yönelimli çoğu terapist evde yaşayan herkesin ilk seansa gelmesi konusunda ısrarcıdır (Robbins ve diğerleri, 2007). İlk görüşmeye gelen aile üyelerini karşılama biçiminin ve ilk temasın nasıl olacağına uygulamacının dayandığı kuramsal yönelime ve kültürel bağlama göre farklılaşabilir. Örneğin, bazı kuramcılar bekleme odasında ilk olarak ailenin en genç üyelerine yönelmeyi vurgulamaktadır. Fiziksel çevre izin veriyorsa her aile üyesinin adını söyleyerek ayrı ayrı selamlayarak bir karşılama yapmak da önerilmektedir (Ford Sori ve Hecker, 2015; Sommers-Flanagan ve Sommers-Flanagan, 2018).

Çiftler ve aileler uzmanın davranışlarını inceleyerek de danışma süreci ve temel kurallar hakkında bilgi edinebilir. Bu nedenle aile danışmanının süreçte davranışlarıyla üyelere model olması önem arz etmektedir. En başta aile danışmanı randevu verirken herkesin görüşme ile ilgili bilgisi olduğuna emin olmalıdır. Bu ilk görüşmede yani telefonda verilen bilgileri çift ya da aile üyelerinin tamamıyla paylaşmak demektir. Bu bilgileri danışman açık bir şekilde üyelere yeniden ifade ederek danışmanlıkta üye ile danışman arasında sır olmayacağını modelleyebilir (Gladding, 2012). Daha açıklayıcı olması adına örnek bir giriş senaryosu aşağıda sunulmuştur.

Aile Danışmanı: İkinizle de görüştüğümüze sevindim. Sema, randevu için ilk olarak sen aradın ve bugün için görüşmeyi kararlaştırdık. Dolayısıyla Mikail'in bizim telefonda ne görüştüğümüzü bilmesi gerekli. Sema ikinizin de danışma almak konusunda hemfikir olduğunu ancak daha çok Sema'nın fikri olduğu belirtti. Hatırladığım kadarıyla geçen sene bir ayrılık yaşadığınızı ancak şu an yeniden görüşmek istediğinizi belirtti. Konuşmamızın tamamını anlamış mıyım Sema?

Sema: Evet, bunları konuştuk. Ama sadece bunlar değil başka nedenler de var...

Aile Danışmanı: (Bölüyor) Teşekkürler Sema. Bu noktada Mikail'in konuştuklarımızdan haberdar olmasını istiyorum ki paylaşımlar konusunda eşit olalım. Sizi buraya getiren konuları birkaç dakika içerisinde konuşacağız. Mikail anlattıklarım senin de bildiklerine uyuyor mu?

Mikail: Onun aradığını ve söylediklerini biliyorum doğru. Çözmemiz gereken şeyler var.

Aile Danışmanı: Teşekkürler Mikail. Benim bildiklerimi ikinizin de bilmesi önemli. Kişilerarası ilişkilerde yaşadığımız problemlerin nedeni iki yönlü olabileceği için çiftlerden birinin

bana söylediği sırları saklı tutmak benimsediğim bir kural değil. Nasıl çalışacağımız konusunda konuştuğuktan sonra her ikinize de sorunlu alanlar konusunda sorular yönelteceğim. Sizler için de uygunsa devam edelim mi?

Danışmanın bu şekilde bir açılış yapması etik kodlarda da belirtildiği gibi üye ile danışman arasında bireysel olarak sır tutulmayacağını açıkça modellemesini sağlayabilir. Aile danışmanının sürecin başında bireysel görüşme ya da bir üyenin sırlarını saklı tutma konusundaki yaklaşımı belirtmesi önemlidir. Çünkü, çiftler aile danışmanlığında üçgenleme denilen durumu sıklıkla sergilemektedirler. Üçgenleme, çift ilişkisinde bir üyenin çoğunlukla güç veya sempati için bir diğer tarafla bağlılık kurması olarak tanımlanmaktadır (Gale ve Muruthi, 2017). Çiftler arasında manipülatif bir eylem olarak tanımlanan üçgenleme, doğası gereği danışmanın aile üyelerinden birinin tarafında olduğunu izlenimini uyandırabilir. Üçgenleme çiftlerle bekleme odasında sohbet ederken bile gerçekleşebilir. Örneğin, ofis konumunun nasıl bulunduğu kimin yanlış yoldan geldiği ya da kimin ofisin konumunu başarılı bir biçimde bulduğu çiftlerin o anda çatışma yaşamalarına neden olabilir. Çatışan çiftlerle çalışırken hemen hemen söylediğiniz her şey size karşı kullanılabilir. Başka bir örnek olarak, çift danışmanlığına başvuru için arayan kişi danışmanın sempatisini kazanmak için bir girişimde bulunabilir. Bu noktada aile danışmanları telefon görüşmesinin başlangıcından itibaren arayan kişinin, danışmanın sempatisini veya desteğini kazanmayı deneyip denemediğine dikkat kesilmelidir. Aile danışmanının sürecin başından sonuna değin bazı bireylere odaklı konuşmalar yapmak yerine tüm aileyi kapsayan ve aile bireyleri arasındaki ilişkiyi referans alan paylaşımlarda bulunmasının daha işlevsel olacağı ifade edilebilir (Sommers-Flanagan ve Sommers-Flanagan, 2018). Buradan hareketle, tüm

üyelere yönelik eşit bir mualemenin başlangıçta önem arz ettiği ifade edilebilir.

Aile ya da çift danışmanlığında her bir üye için dengeyi korumak önemli bir konudur. Başka bir deyişle, danışma sürecinde aile danışmanı hem o an konuşan kişiye hem de diğerine aynı zamanda kulak verebilmelidir. Bu dikkat sözel ve sözel olmayan ipuçlarını da kapsamak üzere tam bir dengeyi hedeflemektedir. Danışmanın farkında olmadan üyeler arasında dengeyi koruyamadığı duruma ailede çocuğun seçeceği meslek konuşulurken danışmanın babaya yönelmesi örnek olabilir. Aile ya da çift danışmanının bu dengeyi koruma gayreti sürecin başından sonuna kadar devam etmesi beklenir. Psikolojik danışma sürecine yeni gelen çiftin gelme nedenlerini öğrenmeye çalışan bir aile danışmanı başlangıçtaki iletişimlerini etkin bir şekilde yapılandırarak tarzını ve yönelimini betimlemektedir. Buradan hareketle çiftlerden birinin sorununu diğerinden önde görmek sağlıklı bir modelleme olacaktır (Gergen, 2015; Shaw, 2015).

Aile çalışmalarında sık görülen bir durum olan “*tanımlanmış hasta*” ya da “*günah keçisi*” tanımını dikkate almak dengeyi korumak açısından önemlidir. Günah keçisi, ailenin bir üyesinin bütün aile problemlerinin bir nedeni olarak ön plana çıkması durumudur. Virginia Satir, ailede sorunlu bir bireyin aile içindeki düzensizliğe bir tepki olarak davrandığını ve gösterdiği tepkiler yoluyla ailenin sıkıntısını azaltmaya çalıştığına dikkat çeken bir uygulamacıdır. (Banmen, 2002). Benzer şekilde, Stratejik Aile Terapisinin öncüsü Haley (1980) ise aile üyeleri arasında etkileşimin *döngüsel* olduğunu ileri sürer. Diğer bir deyişle, ailede yaşanan bir problemin tek bir sorumlusunun olmadığını yaşanan problemin tüm aile üyeleriyle ilişkili olabileceğini ifade etmişti. Bu bilgi aile danışmanlığında her üyenin eşit paylaşımında bulunmasına dikkat etmenin de ötesini işaret

eder. İlk görüşmeden beri aile danışmanı her üyenin ailenin geri kalanı tarafından saldırılmadığı ve o kişinin günah keçisi yerine konmadığından bir iletişimden emin olmalıdır (Scher ve Kozłowska, 2011). Daha açık bir ifadeyle, aile danışmanının süreç boyunca danışanının aile üyeleri değil, üyeler arasındaki etkileşimlerin olduğu söylenebilir. Aile danışmanı süreç boyunca aile üyelerinin arasındaki etkileşimi yönlendiren kuralların ve sınırların tanımlanmasında aktif bir rol almalıdır. Sözel ve sözel olmayan ipuçlarını izlemek, aile üyeleri arasındaki iletişimi takip edebilmek çoğu kuramsal yönelim için kritiktir (Corey ve diğerleri, 2015). Bu bakış açısından hareketle, bir çok kuramcının belirttiği biçimde, aile danışmanı için aile üyelerinin kişisel ihtiyaçlarından çok, aile sisteminin ihtiyaçları ve *aile sisteminin işlevsel bir hale getirilmesi* önem kazanmaktadır.

Uygulayıcıların dayandığı kuramsal yönelimler farklılaşsa da çift veya aile danışmanlarının psikolojik destek sürecindeki en önemli rollerinden birinin çatışmaları çözmek değil çatışmaları yönetme becerilerini danışanlara kazandırmak olduğu ifade edilebilir (Gottman, 2008). Sistemik Aile Terapisi kuramının öncüsü Haley (1980) çatışma içeriğini ne tartışıldığı, çatışma sürecini ise nasıl tartışıldığı olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde Yalçın (2009) evlilik öncesi çift eğitimi üzerine yazdığı derleme çalışmasında yüksek düzeyde ilişki doyumu ile yeterli çatışma çözme becerileri arasındaki ilişkiye vurgu yapmıştır. Diğer bir deyişle, birçok ailenin ya da çiftin yaşadığı sorun ne tartıştıklarından çok nasıl tartıştıklarıyla ilişkilidir. Yardım almak için gelen aile ya da çiftlerin çoğunluğu yaşadıkları çatışmayı çözmelerini sağlayacak becerilere sahip olmadıkları için oradadır (Robbins ve diğerleri, 2007). Bu bağlamda bir yardım veren olarak uzman ilk seanslarda üyelerinin ne hakkında tartıştıklarının yanı sıra birbirleriyle nasıl tartıştıklarına dikkat etmelidir. Danışman üyelere müdahale etmeden ve süreci değiştirmeden onların açıkça bir

çatışmaya girmesine müsaade ederse işlevsiz çatışma yapıları seansta yeniden yaşanılacaktır (Sommers-Flanagan ve Sommers-Flanagan, 2018). Bu yapıları bozmak ve bireyleri yeni, farklı ve uyuma yönelik iletişim becerilerine yöneltmek bu şekilde mümkün olabilir. *Bu durumda danışman insanların seansta tartışmalarına ne kadar izin vermelidir?* sorusu önem teşkil etmektedir. Üyelerin birbirleriyle nasıl tartıştığına ya da kavga ettiğine göz atmak üyelerin ilişkilerine dair önemli ipuçları sunabilir. Ancak bu gözlem görece kısa olmalıdır ve uzman çift ya da aile sistemlerinin çatışma yaşadığı anları analitik bir gözle takip etmelidir. Ancak bu iş anlatıldığı kadar kolay olmayabilir. Danışman tarafından *basit* takip işini yapmak ve olanları özetlemek duyarlılık ve özen içermezse tehlikeli olabilir. Çünkü özellikle çiftler danışmanın bir partnerin tarafını tutup tutmadığı konusunda oldukça temkinlidir. Aile danışmasında belirli bir üyeye birlik oluşturmak hiçbir zaman dikkatsizce yapılmamalıdır (Scher ve Kozłowska, 2012).

Aile danışmanı, hizmet alan tüm aile üyelerinin haklarına ve iyi oluşlarına duyarlı olmalıdır (Larner, 2015). Bireysel danışmanlık bir kişi ile sınırlı iken aile danışmanlığında uzmanın hizmet verdiği birçok aile üyesi bulunabilir. Örneğin, bir aile ile yapılan görüşmede ebeveynler sürece dair memnuniyetlerini ifade ederken ailedeki ergen çocuklar süreçten ve sonuçtan memnun olmadıklarını beyan edebilir. Bu nedenle, aile danışmanı hizmet alan her bir üyenin ihtiyaçlarına ve isteklerine duyarlı olmalıdır (Hecker ve Murphy 2015). Bu nedenle, aile ya da çiftlerde yapılan görüşmelerde oturumu sonlandırmak ayrı bir dikkat gerektirir. Çünkü paylaşımda bulunan birey sayısı birden fazladır. Bir aile danışmanı süreci sonlandırırken, tüm aile üyelerinin hayatlarının seanstan sonra da birbiriyle kesişeceğine dikkat etmelidir. Bu nedenle uzmanın yapacağı kapanış yorumlarının kısa, güven verici ve iyimser olması önerilmektedir (Welfel, 2010; Corey, 2015). Son olarak, aile danışmanlığında önem arz eden bir diğer konu

seanslara düzenli katılımdır. Sürece dahil olan aile üyelerinin randevu planlaması yapılırken çalışma saatlerine uygun planlama yapılması ve tüm üyelere uyacak saat ve tarih planlaması yapmak oldukça zorlayıcı olabilmektedir. Bu nedenle uzman oturumların gerçekleşeceği zaman dilimi konusunda her bir üyenin görüşünü almalıdır.

Etik İkilem Çözme Süreci

Aile danışmanları topluma hizmet verirken referans alacakları mesleki kodların tanımlandığı birden çok kaynak bulunmaktadır. Bu kaynakların ilkinde Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin (2011) yayınladığı Etik Kurallar kitapçığı örnek verilebilir. Benzer şekilde, aile danışmanları Türk Psikologlar Derneğinin sunduğu etik ilkelerden de yararlanabilir. Bunların haricinde American Association for Marriage and Family Therapy (AAMFT), American Counseling Association (ACA), International Association of Marriage and Family Counselors (IAMFC) ve American Psychological Association (APA) gibi mesleki derneklerin belirttiği mesleki kodlar da bulunmaktadır. Meslek derneklerinin paylaştığı kodların yanı sıra tüm bu etik kodları kapsayan meta-etik kodlar olarak tanımlanan etik ilkeler de aile danışmanlarına etik ikilem çözme sürecinde yardımcı olabilir. Aile danışmanları için meta etik ilkeler özerklik, zarar vermeme, yararlılık, sadakat ve adalet olarak tanımlanmıştır (Gladding, 2012).

Yukarıda açıklanan mesleki standartlar aile danışmanları için ideal standartları ifade etmektedir. Ancak uygulama esnasında yaşanan etik ikilemler karmaşık bir yapıya sahip olabilir. Bu nedenle, mesleki etik kodlar her ne kadar aile danışmanları için yol gösterici olsa da uygulamada yaşanan etik ikilemlerin çözülmesi uygulayıcılar için zorlayıcı ve karmaşık olabilir. Bu nedenle bu çalışmada örnek bir etik ikilem sunulmuş ve etik ikilemin nasıl çözüleceği basamak basamak detaylandırılmıştır. Etik ikilem çözme sürecindeki basamaklandırma belirlenirken Bond (2016) ile Knapp ve

Vandecreek (2010) yazarlarının görüşlerinden faydalanılmıştır. Alanda çalışan uygulamacılar aşağıdaki etik ikilem çözme sürecinde sunulan basamakları modelleyerek karşılaştıkları etik ikilemlere ilişkin olası çözüm yollarını üretebilir ve uygulayabilir.

Örnek Etik İkilem

Aile içi iletişim ve evlilik doyumu konularında sorunlar yaşayan Cemal Sürmez ve Suna Sürmez çiftinin psikolojik destek için sizlere başvurduğunu varsayın. Sürmez çifti sizinle birlikte 5 oturumluk bir süreç yürütmüştür. Seans ücretleri Suna Hanım tarafından karşılanmış ve psikolojik destek başvurma fikri Suna Hanım'a aittir. Çift süreç boyunca birbirlerine karşı eleştirel ve savunmacı bir tutuma sahip olmuşlardır. Süreç boyunca verdiğiniz ödevleri yerine getirmekte güçlük yaşamışlardır. Bununla birlikte, oturumlar ilerledikçe Sürmez çifti sabırsızlanmış ve bir değişimin olmadığından yakınmışlardır. Altıncı oturumdan önce Sürmez çifti sürece devam etmeme kararı almışlardır. Altı ay sonra Suna Hanım sizi aramış ve boşanma davası için kendisine tanıklık yapmanızı rica etmiştir. Suna Hanım'ın avukatı size boşanma duruşmalarında Suna Hanım adına bulunmanızı ve tanıklık etmenizi istemiştir. Siz bu durumun yasal olduğu kadar etik bir mesele olduğunun da farkındasınız. Geriye dönüp baktığınızda her şeyin etik olduğundan emin olmak istenebilir.

Yukarıda sunulan örnek olaya ilişkin etik ikilem çözme süreci aşağıda detaylandırılarak aktarılmıştır.

1.Basamak: İlk basamakta etik ikilemin tüm ayrıntılarıyla tanımlanmasına ihtiyaç vardır. Bu verilerin yansız bir şekilde toplanılması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, aile danışmanının hoşuna gitmeyecek olası ek bilgiler de etik ikilem sürecine dahil edilmelidir. Birinci basamakta aile danışmanının sorması gereken soru şudur: *Yaşanan bu etik ikilem kimin etik ikilemidir?* (Bond, 2016).

Etik ikilem danışmana ait bir etik ikilemdir. Çift ile beraber yürütülen beş haftalık bir süreç sonucunda üyelerin kendi istekleri doğrultusunda erken sonlandırma yaptıkları aktarılmıştır. Danışman süreçte erken sonlandırmanın nedenleri üzerine düşünülebilir. Bu erken sonlandırma danışmandan mı yoksa üyelerden mi kaynaklanmaktadır? Her iki durum için olası nedenler üzerine düşündükten sonra danışman süreçten yaklaşık altı ay sonra üyelerden birinin kendisi için uzman görüşü sunması talebiyle karşı karşıyadır. Bununla birlikte, aile danışmanı danışanlarıyla görüşmediği süreçte neler olduğuna dair de bilgi toplamak isteyebilir. Danışma süreci sonlandıktan sonra çift başka bir evlilik terapistiyle görüşüp boşanma kararı almış olabilir mi? Çiftlerin danışmanla yürüttükleri süreçte birbirlerine karşı geçimsiz oldukları aşıkardı. Ancak bu boşanma kararının üzerinde başka bir terapistin etkisi var mıdır?

2. Basamak: İlgili meslek örgütleri PDR-DER, AAMFT ve IAMFC' nin etik kodları incelenebilir. Bu etik kodlar yaşanan etik ikilemin çözümü için yol gösterici niteliktedir.

Türk PDR Derneğinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar için Etik Kurallar (2011) kitapçığında yer alan Mesleki Sorumluluk ilkesi yaşanan etik ikilemle ilişkilidir. Ek olarak, AAMFT etik ilkelerinden ikinci etik ilke olan gizlilik bölümünde birinci madde konu ile ilgilidir. Son olarak, IAMFC Etik ilkelerinden Bölüm A: Psikolojik Danışma İlişkisi ve Danışan İyi-Oluşu bölümüne ait birinci, dokuzuncu, onuncu madde konu ile ilgilidir.

Mesleki derneklerin belirttiği etik kodlar ışığında aile danışmanının süreç boyunca garanti etmesi gereken konuların başında gizlilik gelmektedir. Ancak gizliliğin ihlal edilebileceği birtakım durumlar söz konusudur. Aile danışmanı bilirkişi rolüyle hukuk süreçlerine dahil olduğunda danışanlarının üstün yararlarını

gözetilecek biçimde ilgili kurumlarla bilgi paylaşabilir. Aile danışmanının bu örnek olayda paylaşacağı bilgiler etik ikilemi oluşturan unsurlar arasındadır. Çünkü hem Cemal Bey hem de Suna Hanım geçmişte aile danışmanından hizmet almıştır. Aile danışmanı bu durumda her iki danışanına karşı mesleki olarak sorumludur.

3.Basamak: Bu basamakta özerklik, zarar vermeme, yararlılık, sadakat, adalet başlıklarıyla beş meta-etik ilke göz önünde tutularak hangi ilkelerin ihlal edildiğini ya da ihlalin birden çok olması durumunda hangilerinin öncelik taşıması gerektiği belirlenir. Konuyla ilgili psikolojik danışmanın bir literatür taraması yapması gerekmektedir.

Beş meta-etik ilkeden *zarar vermeme* ve *sadakat* yaşanan etik ikileme ilişkili ilkelerdir. Cemal Bey'in isteği uzun vadede Suna Hanım için zararlı olabilir. Danışmanın profesyonel rolü gereği hem Cemal Bey'e hem de Suna Hanım'a karşı sadakat (güven) sözü vardır. Bu durumda aile danışmanının boşanma sürecinde paylaşacağı bilgiler her iki danışanını da kapsayan şekilde olmalıdır. Cemal Bey tarafından kendisi lehine mahkemede şahitlik yapılması istenmektedir. Bu bağlamda danışman mahkemeye bir uzman görüşü sunmalıdır. Aile danışmanının uzman görüşü sunması mahkemede taraflardan birinin talebi üzerine ilgili alanda uzman bir meslek elemanının görüşünün alınmasıyla olmaktadır. Ancak aile danışmanın, boşanma kararıyla mahkemeye giden çiftin, yani iki üyenin de danışmanı olması etik bir sorun yaratmaktadır. Bu konuda literatürde danışmanın her iki üyenin çıkarlarını gözetmesi, üyelerden birinin tarafı olmamasıyla ilgili etik prensipler mevcuttur. Bununla birlikte, etik kodlarda da belirtildiği üzere danışman yasal konularda danışanlarının iyi oluşlarını korumak adına ilgili konuda gerektiği kadarıyla uzmanlık alanıyla sınırlı bilgi sunabilir.

4.Basamak: Bu basamakta ikilemin çözümünde kullanılabilir olası yollar türetilerek ortaya konması gerekmektedir.

- a) Danışanlar eğer başka bir uzmandan yardım almışlarsa meslektaş ile ilgili konuda konsültasyon yapmak
- b) Uzman görüşünün her iki üyenin çıkarlarını ve ihtiyaçlarını gözeterek şekilde, süreçte *aralarındaki ilişkinin kendi danışanı* olduğundan yola çıkarak, bir rapor hazırlayıp mahkemeye sunmak
- c) Çiftin eski danışanları olması sebebiyle konuyla ilgili kapsamlı bir rapor yazabilmesi için başka bir meslektaşına sevk etmek
- d) Suna Hanım'ın isteğini reddetmek

5. Basamak: Bu basamakta psikolojik danışman bir önceki aşamada elde ettiği çözüm yollarının olası sonuçları üzerinde durur.

- a) Bir önceki basamağa ilişkin a seçeneği, Sürmez çifti danışma almayı bıraktıktan sonra nasıl bir süreç içerisinde geçtiklerine dair aydınlatıcı fikirler sunabilir. Başka bir meslektaşla yapılacak konsültasyon aile danışmanının ek bilgilere sahip olmasını sağlayabilir.
- b) Danışman uzman görüşü raporunu yazmayı her iki üyenin menfaatini koruyacak şekilde hazırlaması halinde etik ilkelere ve yasal konulara uygun bir davranış sergilemiş olacaktır. Bir önceki basamağa ilişkin b seçeneği uygulanmadan önce her iki danışanın onayı alınmalıdır.
- c) Danışman eski danışanları olduğu için konuyla ilgili tarafsız kalamayacağı ve talebin her iki üyeden değil de sadece birinden gelmesi üzerine, iki üyenin de bilgisi dahilinde başka bir meslektaşına çifti sevk edebilir.

- d) Danışman Suna Hanım tarafından yöneltilen isteği reddedebilir. Bu reddin nedenini kendisine açıklayabilir. Mahkeme tarafından yazılı bir talep gelmesi halinde her iki danışanını da kapsayan bir görüş yazabileceğini ifade edebilir.

6. Basamak: Bu aşamada hareket planı gözden geçirilir. Duruma en uygun seçeneğin yeni etik ikilemler doğurup doğurmadığına bakılır. Seçilen yolun en uygun yol olup olmadığını belirlemek için şu soru sorulabilir: *“Başka bir aile danışmanı da bu etik ikilemi çözmek için aynı kararı verir miydi?”*. Bu aşamada verdiğiniz kararın yeni etik dışı davranışlara yol açabileceğini düşünüyorsanız en başa dönüp basamakları yeniden gözden geçirmeniz gerekmektedir. Verdiğiniz kararın yeni etik problemlere yol açmasının bir kaç nedeni olabilir. Etik ikilem başarılı bir biçimde tanımlanmamış olabilir. Diğer bir olasılık ise bir önceki basamakta belirlenen seçenekler arasındaki en doğru çözüm yolu seçilmemiş olabilir.

Seçenekler incelendiğinde en uygun çözüm yolunun üçüncü çözüm yolu olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda aile danışmanı çift terapisinin genelinde olduğu gibi bu aşamada da çifti yazacağı bilirkişi raporu hakkında bilgilendirmelidir. Hem Cemal Bey’in hem de Suna Hanım’ın rızası alındıktan sonra mahkemede görüşünü paylaşabilir. Cemal Bey aile danışmanı tarafından bilgilendirildikten sonra bu konuya olumsuz olarak yaklaşırsa aile danışmanı bir önceki basamağa dönerek diğer çözüm yollarına yönelmelidir. Burada dikkat edilmesi gereken mesleki kod aile danışmanının danışma hizmeti alan her iki danışana karşı da mesleki olarak sorumlu olduğudur. Bu sorumluluk telefonla ön görüşmeden başlayıp süreç sonuna ve hatta örnek olayda görüleceği üzere süreçten sonraya kadar devam etmektedir.

7. aşama: Bu basamakta seçilen etik ikilem çözme yolu bir hareket planı dahilinde uygulamaya geçirilmelidir.

Mahkemenin yazılı bir isteği olmadığı için kendisi de tanıklık yapmak istiyorsa aile danışmanı hem Suna Hanım'ın hem de Cemal Bey'in bilgisi dahilinde onaylarını alarak boşanma davasında görüş bildirebilir. Aile danışmanı kendisinden hizmet alan her iki üyenin de menfaatine kapsayacak bir biçimde hukuksal olarak sürece dahil olabilir.

Sonuç

Aile danışmanlığı alanı için etik ve yasal konular önemli meselelerdir. Aile danışmanların etik standartlar hakkında bilgiye sahip olmaması etiğe, yasal süreçlere ve profesyonelliğe aykırı davranmaları için bir mazeret olmamaktadır (Gladding, 2012).

Aile danışmanlarının mesleki uygulamaları değerlerinden tamamen arınık değildir. Herhangi bir etik mesele ile karşı karşıya gelen danışmanlar etik ilkelerin hangi değerleri temel aldıkları, yararlanabilecekleri kaynakları ve etik karar verme sürecine hakim olmaları gerekmektedir. Mesleki örgütlerin belirlemiş oldukları etik standartlar alanda karşılaşılan aksaklıklara getirilen çözümlerden elde edilen deneyimleri ifade etmektedir. Bu bağlamda etik ilkeler, sadece kitapların son bölümlerinde ya da gerektiğinde okunacak kurallar değil; bizzat danışmanlar tarafından içselleştirilecek mesleki prensiplerdir.

Geniş aile, parçalanmış aile ya da üvey aile gibi aile tanımları ne kadar farklılaşırsa farklılaşsın kültürlerarası bir biçimde aile danışmanlığı alanında yaygın olarak görülen birtakım etik sorunlar alanyazınında tanımlanmıştır. Örneğin, Gold (2018) ile Hecker ve Murphy (2015) çalışmalarında bazı ortak etik sorunları sekiz başlık altında topladıkları söylenebilir. Bunlar gizliliğin korunması, aileyi kavramsallaştırma, birden fazla paydaşla hedefler hakkında

müzakere etme, bilgilendirilmiş onamın her bir aile üyesine sunulması, üyelerden birinin sürece katılmayı reddetmesi, tüm aile üyelerinin çıkarlarını dengelemek, aile sınırlarını ele almak ve son olarak kültürel konulardır. Başka bir örnek olarak, Gladding (2012) aile danışmanlığı alanında yaygın olarak görülen etik sorunları gizlilik, toplumsal cinsiyet sorunları, danışan ve danışman arasındaki cinsel ilişki, kuramsal tekniklerin kullanımı, e-terapi ve çok kültürlülük başlıkları altında toplamıştır. Son örnek olarak ise Sommers-Flanagan (2018) en yaygın görülen etik çatışma alanlarında parasal konulara, cinselliğe ve üyeler arasındaki bağlılık düzeylerine vurgu yapmıştır. Bu çalışmada da mesleki etik ilkeler bağlamında aile danışmanlarının daha etkin görüşmeler yapabilmesi için uygulayıcılara pratik önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Bu ana amaçtan hareketle aile danışmanlığı sürecindeki ayrıcalıklı zorluklara, aile danışmanlığı alanında çalışan uygulayıcılar için ortak etik görevlere ve temel prensiplere yer verilmiştir.

Mesleki kimlik, aile danışmanlarının haklarının korunmasını, eğitimlerinin geliştirilmesini ve toplum gözünde mesleki imajının yüksek olmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda mesleki etik ilkelere uygun olarak hizmet veren bir ruh sağlığı profesyonelinin meslek saygınlığını koruyacağı ve mesleki uygulamaların gelişimine katkı sunacağı söylenebilir. Sonuç olarak, aile danışmanları için mesleki etik kurallarının nihai amacı danışanları, çalıştıkları kurumu, mesleği ve en nihayetinde toplumu korumak olduğu ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, T. (2014). Boşanma davasında alınabilecek geçici hukuki korumalar veya hâkimin müdahalesi yoluyla çocuğun korunması kapsamında zorunlu arabuluculuk ve boşanma süreci (Aile) danışmanlığı. *Ankara Barosu Dergisi*, (4).
- Arcuri, A. (2015). Money matters: A case study of a therapist's and a family's joint enactment of monetary issues in family therapy. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, (36), 518–523. doi: 10.1002/anzf.1127
- Baltacı, G. (2010). *Aile danışmanlığı hizmetinden yararlanmak isteyen evli kadınların nitelikleri*. Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Banmen, J. (2002). Introduction: Virginia Satir Today. *Contemporary Family Therapy*, 24(1), 3-5. doi: 10.1023/A:1014302720012
- Bond, T. (2016). *Psikolojik danışmanlıkta etik ve yasal konular* (B. Yeşilyaprak, Çev.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Corey, G., Corey, M.S., Corey, C. ve Callanan, P. (2015). *Issues and ethics in the helping profession*. (9th Ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Cengage Learning.
- Erdoğan, E. ve Aslan, S. (2022). Psikolojik danışmanlık, etik ve etik karar verme kavramları üzerine bir derleme., *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi.*, 6(2), 424-441. doi: 10.47525/ulasbid.1024054
- Ford Sori, C. ve Hecker, L.L. (2015). Ethical and legal considerations when counselling children and families. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, (36),450-464.
- Gale, J., Muruthi, B. (2017). Triangles and triangulation in family systems theory. In: Lebow, J., Chambers, A., Breunlin, D. (eds)

- Encyclopedia of Couple and Family Therapy. Springer, Cham. doi: 10.1007/978-3-319-15877-8_758-1
- Gergen, K. J. (2015). Relational Ethics in Therapeutic Practice. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 36(4), 409–418. doi:10.1002/anzf.1123
- Gladding, S.T., (2012) *Aile terapisi tarihi kuram ve uygulamaları*, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları
- Gold, J. M. (2018). Recognizing and resolving ethical issues: In counseling stepfamilies. *The Family Journal*, 1(26), 73–76
- Gottman, J. M. (2008). Gottman method couple therapy. *Clinical handbook of couple therapy*, 4(8), 138-164.
- Haley, J. (1980). *Problem-solving therapy: new strategies for effective family therapy*. Jossey-Bass Publisher
- Hecker, L.L. ve Murphy, M.J. (2015). Contemporary and emerging ethical issues in family therapy contemporary and emerging ethical issues in family therapy. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, (36), 467-479.
- Knapp, S.J. ve Vandecreek, L.D., (2010) *Psikologlar için Pratik Etik*, (M. Yılmaz, M. E. Sardoğan, T. F. Karahan ve S. Balcı Çelik, Çev.) , Mentis Yayınevi
- Larner, G. (2015). Ethical family therapy: speaking the language of the other. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 36(4), 434–449. doi:10.1002/anzf.1131
- Margolin, G. (1982). Ethical and legal considerations in marital and family therapy. *American Psychologist*, 37(7), 788-801
- Nazlı, S. (2020). *Evlilik ve Aile Psikolojik Danışmanlığı*. (1. Bs.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Polat Uluocak, G. ve Bulut, I. (2011). Aile terapilerinin feminist teori açısından incelenmesi. *Aile ve Toplum* 7(24), s. 9-24.

- Robbins, M.S., Szapocznik, J. ve Pe'rez, G.A. (2007). Brief strategic family therapy. In: Kazantzis, N., LAbate, L. (edt) *Handbook of Homework Assignments in Psychotherapy*. Springer, Boston, MA. doi: 10.1007/978-0-387-29681-4_9
- Scher, S., ve Kozlowska, K. (2012) Thinking, doing, and the ethics of family therapy, *The American Journal of Family Therapy*, 40(2), 97-114, doi: 10.1080/01926187.2011.633851
- Scher, S., ve Kozlowska, K. (2011). The clinician's voice and the limits of bioethics. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 32(1), 15–32.
- Shaw, E. (2015). Ethical Practice in Couple and Family Therapy: Negotiating Rocky Terrain. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 36(4), 504–517. doi:10.1002/anzf.1129
- Sommers-Flanagan, J. ve Sommers-Flanagan, R. (2018). *Klinik Görüşme*, (5. bs.) (G. Akbaş ve L. Korkmaz, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları. s. (487-524).
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2011). Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar. Ankara.
- Welfel, E.R., (2010) *Ethics in Counseling and psychotherapy: standarts, research, and Emerging issues*, Brook/Cole
- Yalçın, İ. (2009), Evlilik Öncesi Çift Eğitimi Üzerine Bir Derleme Çalışması, *Kriz Dergisi*, 17(3), 9-22. doi: 10.501/Kriz_0000000302
- Yeşilyaprak, B. (2018). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığına giriş* (9.bs.) (B. Yeşilyaprak, Ed.) Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem A s. (1-41).

Extended Abstract

This study aims to give practical advice to family counselors so they can do better interviews while still following professional ethics. In addition, this study presents the most challenging parts of family counseling, the most common ethical responsibilities, and the most important rules for people working in the family counseling field. Codes of ethics that tell family counselors how to act while doing their jobs show what the best standards are. However, ethical dilemmas experienced during implementation can have a complex structure. Therefore, although professional, ethical codes guide family counselors, resolving ethical dilemmas can be challenging or complex. In this context, it can be said that there is a need for studies that explain how ethical dilemmas can be handled and resolved. Based on this need, this study gives an example of an ethical dilemma and shows step-by-step how to solve the dilemma. In light of what has been reported in this study, practitioners can model the steps in the ethical dilemma process and try out possible solutions to their dilemmas. Professional identity ensures that family counselors' rights are protected and their professional image improves. In this direction, a practitioner who works according to professional and ethical standards will protect his professional dignity and help develop professional practices. As a result, the ultimate purpose of professional, ethical rules for family counselors is to protect the clients first, then the institution they work for, and finally, society.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Adem Kantar, Erzurum Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü,
adem.kantar@erzurum.edu.tr

Hikmet Ezgi Yılmaz, Türkiye Yeşilay Cemiyeti, Yeşilay Danışmanlık Merkezi,
ezgi.yilmaz@yesilay.org.tr

Adem Kantar, Erzurum Technical University, Department of Psychology,
adem.kantar@erzurum.edu.tr

Hikmet Ezgi Yılmaz, Turkish Green Crescent Society, Green Crescent Counseling Center,
ezgi.yilmaz@yesilay.org.tr

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

The authors reported no conflict of interest.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding has been received.

ORCID

Adem KANTAR <http://orcid.org/0000-0001-8486-9376>

Hikmet Ezgi YILMAZ <http://orcid.org/0000-0001-6633-5696>